

Bak jernteppet. II. 5. 11. 47. Aftenposten

Kommunistenes maktovertagels skjedde i to etapper.

Først den forberedende, da det ble brukt bare lovlige midler, men så kom den å
ulovlige, hvori undertrykkelse snarere var regelen enn unntagelsen.

Av Walter Kerr, Ned Russell, William Attwood og Russel Hill.

Ved å føre borgerkrig midt under verdenskrigen ble Jugoslavia på det nærmeste en kommunistisk stat. Det var den Moskva-trente kroater, marskalk Josip Broz-Tito, som ledet denne krig, som var rettet dels mot hans politiske fiender, dels mot landets angriper.

Det ironiske ved historien om hvorledes Tito arbeidet seg fram til makten er, at han fikk hjelpen fra kommunistenes gamle fiende, statsminister Winston Churchill. Ja, i virkeligheten hjalp Churchill ham langt mer enn russerne, idet han under krigen besluttet at den engelske hjelp skulle gis til Tito istedenfor som før til general Draja Mihailovitsj. Han gjorde dette på tross av de britiske forblindelsesoffiserers advarsler om at en seier for Tito ville bety et kommunistisk Jugoslavia.

Offiserene fikk rett. Ved seieren var Titos hær den eneste bevæpnede styrke i landet. Den var blitt utrustet av engelskmennene og var blitt brukt både mot Mihailovitsj og mot tyskerne. Nu var der ikke noen mulighet for å bremse dens pro-kommunistiske virksomhet i Jugoslavia.

Det var den ene av de framgangsmåter man tok i anvendelse, men der var også en annen, som var mindre blodig, men like virkningsfull. Vi fikk anledning til å lakta dens resultater.

Hvordan kommunistene fikk makten.

Der var i våres og i sommer over 175.000 sovjet-russiske soldater i Romania og Bulgaria, mens de lokale kommunistpartier skaffet seg full kontroll over disse to Balkanstater og på denne måte tilrev seg den ubetvingelige makt, som deres partikolleger i Jugoslavia allerede hadde.

Og dog hendte det ikke en eneste gang at en russisk soldat så meget som viste seg ved et offentlig møte. Det var ikke nødvendig. Besetterskarnenes innflytelse hadde gjort seg gjeldende lenge før de ikke-kommunistiske elementer i landene hadde hatt noen chance for å organisere seg.

Disse ikke-kommunister forsøkte ikke engang å yte motstand. Vi forsøkte å finne ut hvilke metoder kommunistene benyttet, og hvorledes deres teknikk skiftet i de forskjellige land. Forutsetningene var jo forskjellige. Bulgaria f. eks. er slavisk og pro-russisk, mens Romania er ikke-slavisk og anti-russisk. Det måtte være blitt brukt forskjellige midler. Ja, måtte det nu det? Vi fant at dette ikke var tilfellet. Man hadde benyttet den samme teknikk i begge land. Våre undersøkelser avslørte en standardplan for maktovertagelsen.

Denne plan omfattet to deler: først

trådte i 1944 som medlem av den regjering russerne laget, da de besatte landet.

2. — En kommunist eller en mann, som var villig til samarbeid med kommunistene, måtte gjøres til justisminister, for at man kunne få kontroll over domstolene. I Romania ble denne post besatt med kommunistpartiets tidligere sekretær, Lucretiu Patrescanu. I Bulgaria var det Radi Naidenov, et frafallent medlem av agrarpartiet.

3. — En kommunist (eller en lydlig soldat) måtte gjøres til krigsminister eller generalstabsjef, for å ha de væpnede styrker under kontroll. I Romania valgte man general Mihail Lascari, krigsfange fra Stalingrad og senere sjef for en sovjet-divisjon, som var sammensatt av rumenske krigsfanger. I Bulgaria gikk stillingen til den tidligere sovjet-offiser, general Georgi Damyanov.

4. — Det måtte lages en regjering av kommunist og andre, som enten var villige eller kunne tvinges til å lystre. Vysjinski utpekte den rumenske regjering og tvang kong Michael til mot amerikansk og britisk protest å anerkjenne den. I Bulgaria fikk kommunistene, hva de ønsket med den regjering russerne påtvang landet i 1944.

Statsministeren skiftet nasjonalitet.

Russerne gjorde derpå den 65-årige Georgi Dimitrov til statsminister. Dimitrov var som kjent tidligere sjef for Komintern og ble nu på ny bulgarer ved å oppgi sitt russiske statsborgerskap.

5. — Videre måtte skaffes til veie et parlament med et kommunistisk kontrollert flertall. Dette skjedde i Bulgaria ved hjelp av et fullstendig svindelvalg, som ble holdt i november 1946, og som ga regjeringskoalisjonen under ledelse av kommunistene 369 mandater imot opposisjonens 35, skjønt man regner med at opposisjonen representerte 70 pst. av alle avgitte stemmer. I Bulgaria var et noenlunde hederlig valg tilstrekkelig for å nå målet.

6. — De ikke-kommunistiske partier ble så sterkt truet og skremt, at de ikke tørde holde offentlige møter. Det største politiske parti i Romania, Julius Manius nasjonale bondeparti hadde allerede i lang tid ikke tordet arrangere massedemonstrasjoner. I Bulgaria tørde hverken Nikolo Petkovs agrarparti, som hadde fått 30 pst. av stemmene ved valget i november 1946, eller Kosta Lulchevs sosialdemokratiske parti holde møter etter oktober 1946, da titusener av menn og kvinner var kommet sammen for å høre valgtalerne på den største plass i Sofia.

7. — En kommunistisk kontrollert avis-sensur sørget for, at det aldri ble gitt tillatelse til publikasjoner, som inneholdt angrep på kommunistpartiet. I Romania var det informasjonsminister Octav Livezeanu, i Bulgaria informasjonsminister Dimo Kazasov, som passet på.

forbundenenes eksekutivkomité til arbeiderne. Men arbeid ikke v lamentet. Husk representantene posisjonen.

PUNKT TRE: — Begynn så restasjonene (Maniu og tuse hans tilhengere i Romania og P og med ham hundrer av hans gere i Bulgaria). Det behøves beviser. Det er ikke nødvendig fentliggjøre anklagene. Vent m til like før rettsmotet. Hvis D trekker det, kan De la dem sit neder i fengsel uten å gi dem an til å tale med en sakfører (Man skal bare ikke være nervøs. H De selv kontrollerer politiet, dom og hæren. De bruker bare ordet mensvergelse for å dekke opp mot den kommunistiske kontroll. De det, kan De beviser alt. Opn nen er i hvert fall kneblet. I programmet.

Forby opposisjonen.

PUNKT FIRE: — Forby så tligste og sterkeste opposisjons (Manius bondeparti i Romania o kovs agrarparti i Bulgaria). Ing stanse Dem. Deres førere er i i og resten tør ikke foreta seg noe for kan De godt gå via parla med dette forbud. Det ser leg selv om forfatningen ikke hjeml til et slikt skritt. Men stans i opposisjon. Behold et uskadel parti som De kan bruke til å vise

PUNKT FEM: — Så kan De tr og nytte fruktene av Deres arbeid opposisjonsføreren (Petkov). I løst Deres oppgave.

Nu kan det være at det er et tredje del på programmet, for munistene helt har overtatt n Det kan være at det endelige i et ett-parti system og en Sovje nomi, som man ser den i Jug og Russland. Lederne av de sn posisjonspartier som er tilbake talte oss at de imotsette en fullke oppløsning, og kommunistpresser om at man skulle oppta de fa demokrater i partiet som har samarbeidet. Men hva der vider skje er ikke så vesentlig. Seie allerede fullbyrdet med progr annen del.

World Copyright
New York Herald T
og Aftenposten.

(Den første artikkel i denne ble offentliggjort i Aftenposten nr

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie
politiske fiender, dels mot landets ag-
gripere.

Det ironiske ved historien om hvor-
ledes Tito arbeidet seg fram til makten
er, at han fikk hjelpen fra kommunis-
mens gamle fiende, statsminister Win-
ston Churchill. Ja, i virkeligheten
hjalp Churchill ham langt mer enn
russerne, idet han under krigen beslut-
tet at den engelske hjelp skulle gis til
Tito istedenfor som før til general
Draja Mihailovitsj. Han gjorde
dette på tross av de britiske forbindel-
sesoffiserers advarsler om at en seier for
Tito ville bety et kommunistisk Jugo-
slavia.

Offiserene fikk rett. Ved seieren var
Titos hær den eneste bevæpnede styrke
i landet. Den var blitt utrustet av en-
gelskemannene og var blitt brukt både
mot Mihailovitsj og mot tyskerne. Nu
var der ikke noen mulighet for å
bremse dens pro-kommunistiske virk-
somhet i Jugoslavia.

Det var den ene av de framgangs-
måter man tok i anvendelse, men der
var også en annen, som var mindre
blodig, men like virksom. Vi fikk
anledning til å lakta dens resultater.

Hvordan kommunistene fikk makten.

Der var i våres og i sommer over
175.000 sovjet-russiske soldater i Roma-
nia og Bulgaria, mens de lokale kom-
munistpartier skaffet seg full kontroll
over disse to Balkanstatene og på denne
måte tilro seg den ubetingelige makt,
som deres partikolleger i Jugoslavia al-
lerede hadde.

Og dog hendte det ikke en eneste
gang at en russisk soldat så meget som
viste seg ved et offentlig møte. Det
var ikke nødvendig. Besettersarmeen
innflyttelse hadde gjort seg gjeldende
lengre før de ikke-kommunistiske ele-
menter i landene hadde hatt noen chan-
se for å organisere seg.

Disse ikke-kommunister forsøkte ikke
engang å yte motstand. Vi forsøkte å
finne ut hvilke metoder kommunistene
benyttet, og hvorledes deres teknikk
skiftet i de forskjellige land. Forut-
setningene var jo forskjellige. Bulga-
ria f. eks. er slavisk og pro-russisk,
mens Romania er ikke-slavisk og anti-
russisk. Det måtte være blitt brukt
forskjellige midler. Ja, måtte det nu
det? Vi fant at dette ikke var tilfel-
let. Man hadde benyttet den samme
teknikk i begge land. Våre undersøkel-
ser avslørte en standardplan for makt-
overtagelsen.

Denne plan omfattet to deler: først
den forberedende eller legale, hvori
bare lovlige midler ble brukt. Dernest
den illegale, hvori ulovlighet og under-
trykkelse snarere var regelen enn un-
ntagelsen.

I begge land skulle det skapes en
rekke forhold til kommunistfjenderne
kunne skride fra legal til illegal aksjon.
Her er de:

1. — En kommunist skulle gjøres til
innenriksminister for derigjennom å bli
sjef for politiet. I Romania hadde den
i Moskva utdannede Techari Geor-
gescu, hvis virkelige navn er Burah
Tescovici, denne stilling. Han fikk
den gjennom den russiske visesutenriks-
minister Andrei Y. Vysjinskis
hjelp. I Bulgaria ble stillingen besatt
med den likeledes sovjet-utdannede
makedonier Anton Yugov, som til-

munistene måtte gjøres til justismini-
ster, for at man kunne få kontroll over
domstolene. I Romania ble denne post
besatt med kommunistpartiets tidligere
sekretær, Lucretiu Patrescanu. I
Bulgaria var det Radu Naidenov, et fra-
fallent medlem av agrarpartiet.

3. — En kommunist (eller en lydig
soldat) måtte gjøres til krigsminister
eller generalstabschef, for å ha de væp-
nede styrker under kontroll. I Romania
valgte man general Mihail Lascar,
krigsfange fra Stalingrad og senere
sjef for en sovjet-divisjon, som var
sammensatt av rumenske krigsfanger.
I Bulgaria gikk stillingen til den tidli-
gere sovjet-offiser, general Georgi Da-
myanov.

4. — Det måtte lages en regjering
av kommunister og andre, som enten
var villige eller kunne tvinges til å
lystre. Vysjinskij utpekte den ruman-
ske regjering og tvang kong Michael
til mot amerikansk og britisk protest
å anerkjenne den. I Bulgaria fikk kom-
munistene, hva de ønsket med den re-
gjering russerne påtvang landet i 1944.

Statsministeren skiftet nasjonalitet.

Russerne gjorde derpå den 65-årige
Georgi Dimitrov til statsminister.
Dimitrov var som kjent tidligere sjef
for Komintern og ble nu på ny bulgarer
ved å oppgi sitt russiske statsborger-
skap.

5. — Videre måtte skaffes til veie et
parlament med et kommunistisk kon-
trollert flertall. Dette skjedde i Bul-
garia ved hjelp av et fullstendig svin-
delvalg, som ble holdt i november 1946,
og som ga regjeringskoalisjonen under
ledelse av kommunistene 369 mandater
imot opposisjonens 35, skjønt man re-
gner med at opposisjonen representerte
70 pst. av alle avgitte stemmer. I Bul-
garia var et noenlunde hederlig valg
tilstrekkelig for å nå målet.

6. — De ikke-kommunistiske partier
ble så sterkt truet og skremt, at de
ikke tørde holde offentlige møter. Det
største politiske parti i Romania, Ju-
lius Manius nasjonale bondeparti
hadde allerede i lang tid ikke tørret ar-
rangere massedemonstrasjoner. I Bul-
garia tørde hverken Nikalo Petkovs
agrarparti, som hadde fått 30 pst. av
stemmene ved valget i november 1946,
eller Kosta Lulchevs sosialdemokra-
tiske parti holde møter etter oktober
1946, da titusener av menn og kvinner
var kommet sammen for å høre valgtal-
lerne på den største plass i Sofia.

7. — En kommunistisk kontrollert
avis-sensur sørget for, at det aldri ble
gitt tillatelse til publikasjoner, som in-
neholdt angrep på kommunistpartiet. I
Romania var det informasjonsminister
Octav Livetzeanu, i Bulgaria infor-
masjonsminister Dimo Kazasov, som
passet på.

Den illegale del av programmet.

Da disse syv krav var blitt oppfylt i
de to land, (det skjedde i januar i år),
var de kommunistiske førere klar til å
ta fatt på den illegale del av program-
met. De gikk metodisk fram uten
skrupler og betenkeligheter, og de fulgte
nøyte sitt program skritt for skritt. Det
skjedde så nøyaktig både i Romania og
Bulgaria, at man nesten kan forestille
seg programmet fremsatt i en kom-
munistisk instruksjonsbok på denne
måte:

PUNKT EN: — Beskyld opposisjo-
nen for å ha planer om borgerkrig, om
fremmed (amerikansk) militær inter-
vensjon og om økonomisk sabotasje.
Gjenta dette så ofte i avisen og fra ta-
lerstolene, at de mere ubefestede sjeler
begynner å tro det, skjønt det ikke
foreligger bevis. Men ha alltid teknik-
ken for øye. Arrester ikke opposisjons-
førerne, før de er kommet til

PUNKT TO: — Forby opposisjons-
pressen. Det skjer ved en regjerings-
beslutning eller ved et dekret fra fag-

restasjonene i Maniu og tusen-
hans tilhengere i Romania og Pe-
og med ham hundrer av hans til-
gere i Bulgaria). Det behøves
beviser. Det er ikke nødvendig
fentliggjøre anklagene. Vent me-
til like før rettsmøtet. Hvis De
trekker det, kan De la dem sitte
neder i fengsel uten å gi dem anle-
til å tale med en sakfører (Maniu
skal bare ikke være nervøs. Hu-
De selv kontrollerer politiet, domst-
og hæren. De bruker bare ordet
«mensvergelse» for å dekke opp-
mot den kommunistiske kontroll.
De det, kan De bevise alt. Opp-
nen er i hvert fall kneblet. Fo-
programmet.

Forby opposisjonen.

PUNKT FIRE: — Forby så de
tligste og sterkeste opposisjons-
(Manius bondeparti i Romania og
kovs agrarparti i Bulgaria). Inger
stanse Dem. Deres førere er i fe-
og resten tør ikke foreta seg noe.
for kan De godt gå via parlam-
med dette forbud. Det ser lega-
selv om forfatningen ikke hjemlet
til et slikt skritt. Men stans ikke
opposisjon. Behold et uskadelig
parti som De kan bruke til å vise

PUNKT FEM: — Så kan De ta
og nyte fruktene av Deres arbeid,
opposisjonsføreren (Petkov). De
løst Deres oppgave.

Nu kan det være at det er en
tredje del på programmet, for
munistene helt har overtatt ma-
Det kan være at det endelige m-
et ett-parti system og en Sovjet-
nomi, som man ser den i Jugos-
og Russland. Lederne av de små
posisjonspartier som er tilbake,
talte oss at de imøteså en fullkon-
oppløsning, og kommunistpressen
om at man skulle oppta de få so-
demokrater i partiet som har
samarbeide. Men hva der videre
skje er ikke så vesentlig. Seiere
allerede fullbyrdet med program
annen del.

World Copyright
New York Herald Tri-
og Aftenposten.

(Den første artikkel i denne
ble offentliggjort i Aftenposten nr.